Съдът на коя държава е компетентен?

Швеция

1 До кой съд трябва да се подаде исковата молба — до обикновен граждански съд или до специализиран съд (напр. съд по трудовоправни спорове)?

Гражданскоправните спорове обикновено се разглеждат от общите съдилища. Искът трябва да се предяви пред компетентния районен съд („tingsrätt“).

Съществуват две специализирани съдилища, които разглеждат определени видове гражданскоправни дела. Това са Трудовият съд („*Arbetsdomstolen*“) и Търговският съд („Marknadsdomstolen“). Има определени районни съдилища, които разглеждат специфични видове дела. Информация относно компетентността на тези съдилища може да намерите в отговора въпрос 3 по-долу.

Повече информация относно общите съдилища можете да намерите тук, а относно специализираните съдилища — тук.

Някои гражданскоправни спорове се разглеждат от органи, които не са съдебни. Прилагайки опростена процедура в рамките на съкратено производство, органите за принудително изпълнение могат да изискват от дадена страна да извърши плащане или да предприеме други действия. Решенията на органите могат да се оспорват пред компетентния районен съд. Определени видове спорове, свързани с наемни договори или договори за аренда, се разглеждат от трибунали относно наемите („hyresnämnder“) или трибунали относно арендите („arrendenämnder“).

2 Ако компетентни са обикновените граждански съдилища (т.е. те са съдилищата, които разглеждат съответния вид казуси), как може да се разбере до кой от тях трябва да бъде подадена исковата молба?

2.1 Има ли разлика между по-нисшестоящите и по-висшестоящите обикновени граждански съдилища (напр. районните съдилища като по-нисшестоящи съдилища и окръжните съдилища като по-висшестоящи такива) и ако да, кой от тях е компетентен по моя казус?

На практика всички граждански дела първо се завеждат пред най-нисшестоящия съд, т.е. районния съд („tingsrätt“).

2.2 Териториална компетентност (съдът в град А или съдът в град Б е компетентен по моя казус?)

2.2.1 Основни правила за териториалната компетентност

Общото правило гласи, че искът се предявява пред съда по мястото на пребиваване на ответника. Приема се, че дадено физическо лице е с място на пребиваване в населеното място, в чийто регистър на населението е вписано. Шведската данъчна агенция („Skatteverket“) може да предостави информация относно това къде дадено лице е вписано в регистъра на населението (телефон: +46 (0)8 56 48 51 60). За седалище на юридическите лица обикновено се приема населеното място, където се намира тяхното седалище.

Съществува възможност да се заведе дело пред шведски съд, дори лицето да не пребивава в Швеция. Ако ответникът няма място на пребиваване, искът може да се предяви пред съда, в чийто район е населеното място, където живее ответникът или в някои случаи където той последно е пребивавал или е живял. Във връзка с някои гражданскоправни спорове искът може да се предяви пред шведски съд, дори когато мястото на пребиваване на ответника е в чужбина. От решаващо значение за основанията за подсъдност е обстоятелството дали тези лица притежават собственост в Швеция или дали са влезли в договорни отношения в Швеция.

По дела с международен характер е важно да се помни, че шведските разпоредби относно компетентността на съдилищата могат да се прилагат само в границите юрисдикцията на шведската държава. В повечето случаи юрисдикция на Швеция е налице, когато съгласно националните разпоредби за компетентността на съдилищата е налице компетентност на шведски съд. Необходимо е по този въпрос да се вземат предвид и приложимите международноправни актове. По отношение на Швеция най-важните международноправни актове са Регламентът Брюксел I, Брюкселската конвенция и Конвенцията от Лугано. Всички те уреждат компетентността на съдилищата в случаите, когато ответникът е с място на пребиваване в държава, попадаща в обхвата на Регламента или конвенциите. По-специално в тези актове се посочва също, че основанията за подсъдност, определящи, че иск за парични вземания може да се предяви там, където ответникът разполага със собственост, могат да не се прилагат спрямо лица, които имат място на пребиваване в държава членка или в държава — страна по Конвенцията.

2.2.2 Изключения от основните правила

2.2.2.1 Кога може да се избира между съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило) и друг съд?

Съществуват редица правила относно компетентността, съгласно които иск може да бъде предявен и пред съд, различен от съда, който е териториално компетентен по местопребиваването на ответника. В редица международноправни актове като Регламента Брюксел I, Брюкселската конвенция и Конвенцията от Лугано са установени правила относно споровете за подведомственост.

Най-важните прилагани в Швеция правила за определяне на приложимото национално право са, както следва:

всеки, който е понесъл вреди, може да предяви иск на мястото, където се е случило увреждащото събитие или където са възникнали вредите. По принцип тази разпоредба не се прилага в случаите на договорни нарушения. Искове за вреди вследствие на извършено престъпление могат да се предявяват във връзка с наказателното преследване;

по дела на потребители с малък материален интерес потребителите могат да предявяват иск срещу търговец пред съда по тяхното местопребиваване;

искове за парични вземания по договор в някои случаи могат да се предявяват пред компетентния съд по мястото, където е сключен договорът. От друга страна в шведското законодателство няма разпоредби, предвиждащи подсъдност пред компетентния съд по мястото на изпълнение на договора;

искове срещу търговец относно спор, възникнал във връзка със стопанска дейност, в определени случаи могат да се предявяват по мястото на извършване на стопанската дейност;

исковете с предмет родителски права, местоживеене на децата и права на посещение обикновено се разглеждат от компетентния съд по местопребиваването на децата (вж. раздела „Родителски права — Швеция“);

исковете във връзка с издръжка на деца обикновено се предявяват пред съда по местопребиваването на ответника, но исковете за установяване на бащинство, бракоразводни дела и исковете във връзка с отговорността на родителите (родителски права върху децата, с кого ще живеят децата) могат да се гледат и от друг съд.

2.2.2.2 Кога трябва да се избере съд, различен от съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило)?

Шведското законодателство съдържа редица правила относно изключителната компетентност, съгласно които искът следва да се предяви пред конкретен съд. Правила относно изключителната компетентност се съдържат и в редица международноправни актове като Регламента Брюксел I, Брюкселската конвенция и Конвенцията от Лугано. Ако даден иск, попадащ в обхвата на тези правила, бъде предявен пред друг съд, различен от съда с изключителна компетентност, този съд няма право да разгледа иска.

Най-важните прилагани в Швеция правила относно изключителната компетентност са, както следва:

повечето съдебни спорове относно недвижими имоти се разглеждат от съда по мястото, където се намира имотът;

някои спорове относно недвижими имоти се разглеждат от съд за недвижими имоти („fastighetsdomstol“) или трибунал за наеми или аренди („hyresnämnd“ или „arrendenämnd“). И в този случай подсъдността зависи от мястото, където се намира имотът;

дела във връзка с наследяване се разглеждат от компетентния съд по местопребиваването на починалия;

брачни спорове и спорове за подялба на имущество между съпрузи се разглеждат от компетентния съд по местопребиваването на една от страните;

в случаите, когато спор следва да бъде разгледан от Трудов съд („Arbetsdomstolen“) или Търговски съд („Marknadsdomstolen“), искът не може да бъде предявен в общия съд по местопребиваването на ответника;

по отношение на повечето спорове, свързани с екологичното, морското право и правото на интелектуалната собственост, съществуват специални правила, съгласно които компетентен да разгледа споровете е само един съд;

апелативният съд на Свеа („Svea hovrätt“) разполага с изключителна компетентност да разглежда определени искове, свързани с изпълнението на решения на чуждестранни съдилища.

2.2.2.3 Могат ли страните сами да определят за компетентен съд, който при други обстоятелства не би бил компетентен?

Страните могат да сключат договор, съгласно който възникнал спор може или трябва да бъде разгледан от определен съд. Този договор е известен като договор за подсъдност и трябва да бъде сключен в писмена форма. С договора може да се определи, че един конкретен съд има изключителна компетентност. Възможно е страните да се договорят, че компетентен във връзка с техните отношения е друг съд, а не съдът, който следва да разгледа делото съгласно общите правилата за подсъдност. Страните могат също така да определят, че компетентен да разгледа спора им е повече от един съд.

По принцип съдът, който страните са определили като компетентен, е задължен да разгледа предявения пред него иск. Това правило обаче не се прилага, ако договорът противоречи на някое от правилата относно изключителната подсъдност. Ако една от страните твърди, че договорът за подсъдност е невалиден, съдът трябва да разгледа и това твърдение и може да заключи, че не няма компетентност по случая.

Съд, който иначе не би имал компетентност, може да придобие компетентност да разгледа делото, ако ответникът не възрази, че делото се гледа от некомпетентен съд (липсата на възражение е известна като мълчалива пророгация). Мълчалива пророгация обаче не е възможна, ако по делото са приложими правилата относно изключителната компетентност; съдът следва да провери тези обстоятелства по своя инициатива. Съдът обаче не проверява автоматично дали предявеният пред него иск не е в противоречие с общите правила за подсъдност, правилата при стълкновение на подсъдности или с договор за подсъдност. Възраженията, че съдът няма компетентност, следва да се отправят при първото изложение на тезите на страните по делото. Ако обаче ответникът не заяви никакво твърдение и съдът трябва да постанови решението служебно, той трябва да разгледа въпроса за своята компетентност.

3 Когато компетентни са специализираните съдилища, как може да се разбере кой съд следва да бъде сезиран?

Съществуват две специализирани съдилища, които разглеждат гражданскоправни спорове; това са Трудовият съд (‘Arbetsdomstolen’) and Търговския съд (‘Marknadsdomstolen’). Трудовият съд разглежда спорове по трудови правоотноотношения, т.е. спорове между работодател и работник. Търговският съд разглежда дела, свързани с конкуренцията и търговските марки.

Определени районни съдилища (‘tingsrätter’) разглеждат определени видове гражданскоправни дела. Пет от районните съдилища на Швеция са също съдилища компетентни по дела относно поземлената собственост и околната среда (‘mark- och miljödomstolar’). Тези съдилища разглеждат дела влизащи в обхвата на Кодекса относно околното среда(‘miljöbalken’) и спорове относно отчуждаване и парцелиране на земя. Морскоправните дела се разглеждат от седем районни съдилища, които са съдилища по морско право (‘sjörättsdomstolar’). Съществуват специални правила за разглеждането на спорове в областта на правото на интелектуалната собственост, особено спорове относно патенти, съгласно които правила Районният съд в Стокхолм има(‘Stockholms tingsrätt’) изключителна компетентност.

Последна актуализация: 12/11/2015

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държвата-членка, отговорна за тази страница.